

Almanachy, ročenky a zborníky v službách vedy a literatúry

Mgr. Petronela Bulková & Mgr. Miriam Poriezová, PhD.

Kabinet retrospektívnej bibliografie

Univerzitná knižnica v Bratislave

petronela.bulkova@ulib.sk ; miriam.poriezova@ulib.sk

Almanachy, ročenky a zborníky 1701-1918 v službách vedy a literatúry

- Nepravé periodikum – terminologické a typologické vymedzenie
- Projekt ARZ 1701-1918
- Charakteristiky ARZ 1701-1918
 - *Typologické*
 - *Chronologické*
 - *Jazykové*
 - *Provenienčné*
- Obsahové a tematické špecifiká ARZ a ich prínos pre dejiny vedy a literatúry
 - **Almanachy**
 - **Ročenky**
- Online databáza ARZ 1701-1918

Terminologické a typologické vymedzenie

✓ **Nepravé periodiká**

- ✓ Typologicky rozmanité dokumenty vydávané so zámerom stáleho pokračovania
- ✓ Vopred neurčená periodicita
- ✓ Spoločný názov
- ✓ Spoločná rámcová a formálna úprava s označením poradia zväzkov

✓ **Typy nepravých periodík**

almanachy, ročenky, zborník, schematizmy, direktória, kalendáre, výročné správy škôl a iných inštitúcií atď.

✓ **Program slovenskej národnej retrospektívnej bibliografie** –

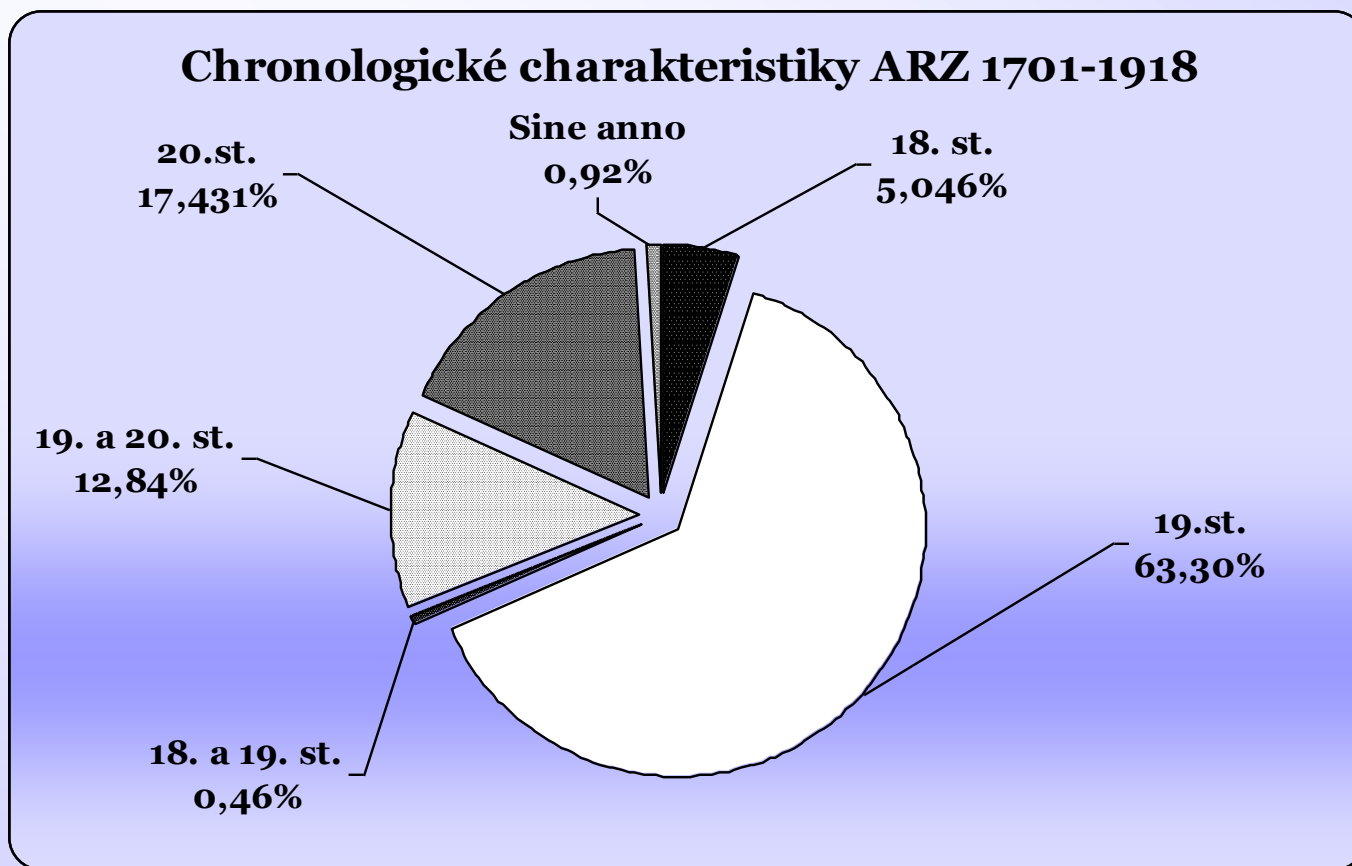
pôsobnosť UKB v spracovaní nepravých periodík 1701-1918

- ✓ Kabinet retrospektívnej bibliografie
 - ✓ Klasické tlačené výstupy & online bibliografie
<http://www.ulib.sk/sk/katalogy/bibliografie/>

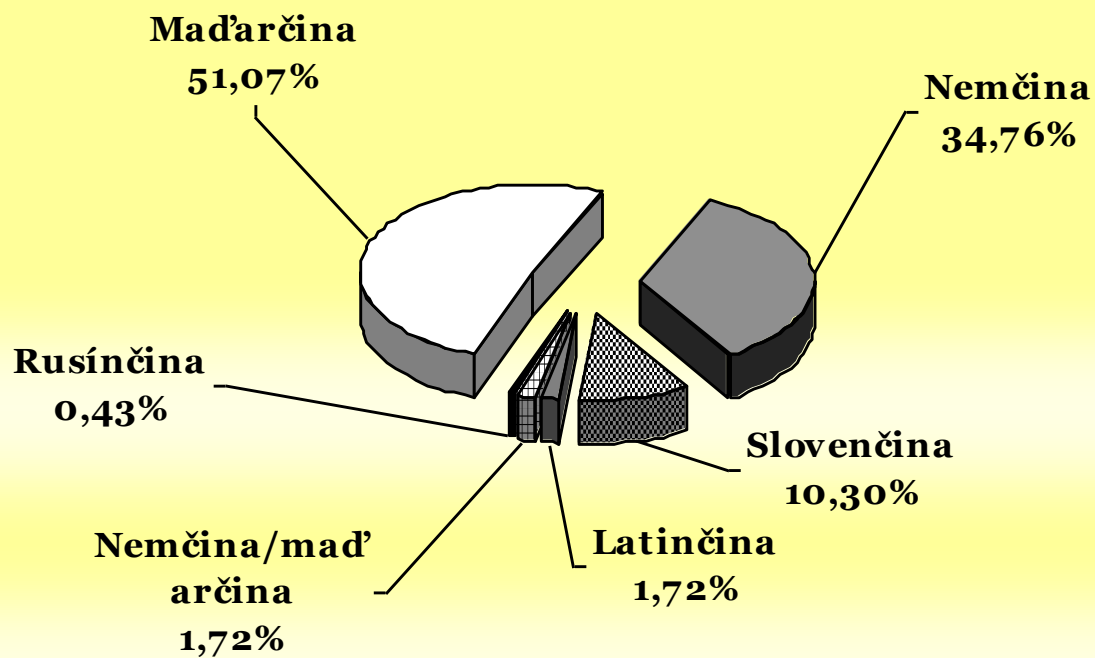
Projekt ARZ 1701-1918

- *Koncepcia projektu:*
 - *Kritérium typologické*
 - *Kritérium chronologické*
 - *Kritérium slovacity :*
 - **územná** (vo všetkých jazykoch – vydané, alebo vytlačené na území Slovenska)
 - **jazyková**
 - rozsiahly heuristický prieskum doma i v zahraničí
 - Problémy:
 - Rozptýlenosť materiálu, nekompletnosť evidovaných ročníkov, fyzické poškodenie, či nezachovanie materiálu,
 - Náročnosť kompletizácie sérií (zmena periodicity, názvu...)
 - Evidencia viac ako **230** titulov :
 - Súpisová úroveň (popis titulu a jeho ročníkov)
 - Analytický rozpis článkov

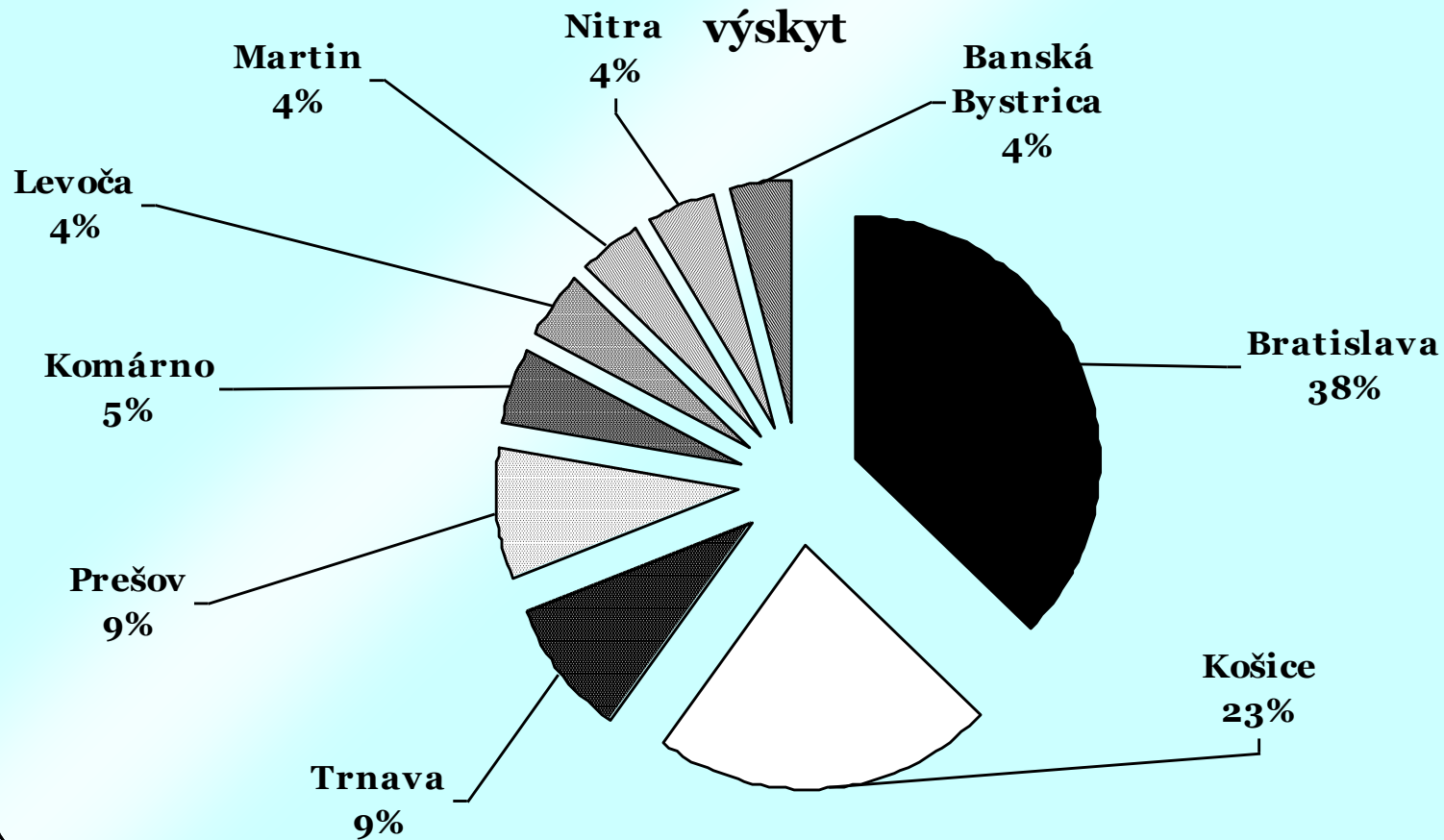
Charakteristiky ARZ 1701-1918

Jazykové charakteristiky ARZ 1701-1918

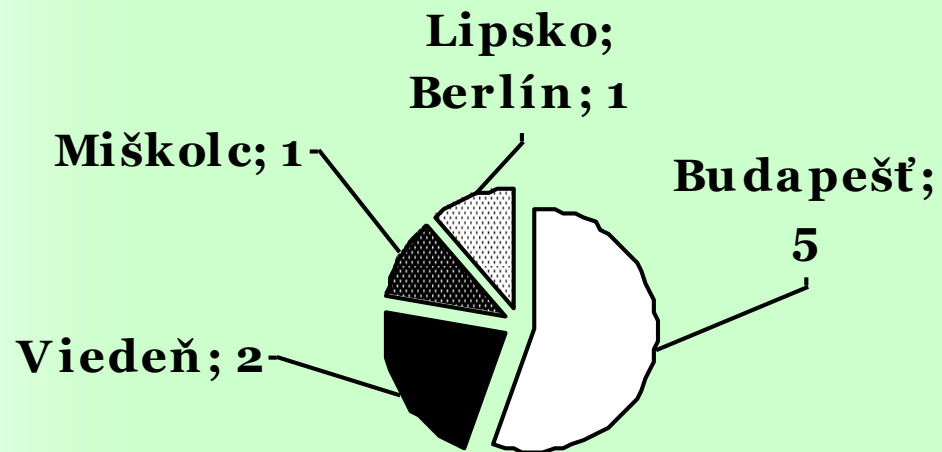

Provenienčný rozptyl ARZ 1701-1918 - najvyšší výskyt

Ďalších 16 slovenských miest

Proveniencia mimo územia Slovenska

Obsahové a tematické špecifiká ARZ a ich prínos pre dejiny vedy a literatúry

- Na základe obsahových a vydavateľských špecifik boli vyčlenené dve základné skupiny ARZ, a to:
- 1. **Almanachy** (*literárne, divadelné, prehľadové*)
- 2. **Ročenky** : *spolkové a bez spolkovvej základne* (školy, verejné inštitúcie)

• **Almanachy**

- Najstarší typ v rámci ARZ
- Prezentácia autorov/autoriek lokálneho i celouhorského významu

Almanachy literárne:

- Literárne smery a prúdy v priebehu viac ako dvoch storočí
- Široká škála poetických, prozaických i dramatických literárnych útvarov v národných jazykoch ⇒ ⇒ multikultúrnosť a multietnickosť uhorského prostredia
- Pôvodná tvorba, preklady svetovej literatúry od antických po súdobých autorov
- Význam nielen z hľadiska vývoja krásnej literatúry, ale i osvetovej a populárno – náučnej činnosti

Almanachy divadelné

- Vývin pôvodne z literárnych almanachov
- 2. pol. 18. st. – rozvoj meštianskeho divadla
- nárast v 19. storočí
- nemecký, maďarský jazyk
- Relevantné informácie o divadelnej spoločnosti, obsadení súboru, programe, v závere s krátkymi literárnymi útvormi

Almanachy prehľadové

- rozmanité informácie o politickom, cirkevnom, hospodárskom a spoločenskom živote v Uhorsku

Ročenky

- **Členenie:**
 1. *ročienky vydávané mimo pôsobnosti spolkov*
 2. *ročienky spolkové*
- **konfesia:** evanjelické a katolícke ročenky
- **geografická pôsobnosť:** regionálna, celouhorská
- **záujmové skupiny vydavateľsky zodpovedné za ročenku** (spevácke zbory, dobročinné združenia, ročenky učiteľov, študentov, tovarišov, iné)

Ročenky spolkové

- Kolektívny vydavateľ: spolky
- Štruktúra:
príspevková a **spolková** časť

Spolkové ročenky
Hospodárske
Hospodárske - školské – osvetové
Cirkevné (mládežnícke, učiteľské)
História–archeológia–muzeológia
Dobročinné
Študentské, mládežnícke
Učiteľské
Spevácke
Prírodné vedy
Lekárstvo – lekárnictvo
Šport
Osvetové
Sociológia
Poľovníctvo
Baníctvo, hutníctvo

Význam a prínos ARZ 1701-1918

- Mapovanie vývoja špecifického typu nepravého periodika
- **Doposiaľ nedostatočne využívaný, avšak veľmi bohatý informačný potenciál ARZ**
- **Jedinečný zdroj informácií o formovaní spolkového života**, dejinách spolkov a ich aktivít (publikačná, prednášková činnosť, zbierkotvorné aktivity, budovanie knižníc, osvetové aktivity, spolupráca so zahraničnými spolkami)
- **Lokálny, regionálny a nadregionálny význam** publikovaných informácií na úrovni vedeckej, ale i populárno – náučnej
- Ďalšia **vydavateľská činnosť spolkov** (monografie, mapy, atlasy...), knižná distribúcia
- Pôsobenie významných osobností vedeckého a kultúrneho života v spolkoch, biografické portréty bádateľov, literátov....
- **Diferenciáciu jednotlivých vied a disciplín** v 18. a najmä v 19. st.
 - humanitné a prírodovedné disciplíny – mapovanie vlastného vývoja
- **Publikačný priestor** pre uverejňovanie rôznych výsledkov bádání, pozorovaní
- Prameň pre sledovanie **literárneho vývoja, zahraničných vplyvov**
- **Každodennosť** (dobová inzercia, korešpondencia, ženská otázka)

